

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»**

КУХАРЧУК ХРИСТИНА ІВАНІВНА

УДК 343. 163 (477. 83/. 86) “1849/1918” (043.5) “303.446.4”

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ
В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ
1867–1939 РОКІВ: ІСТОРИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ**

12.00.01 – теорія та історія держави і права;
історія політичних і правових учень

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі історії держави та права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор
Макарчук Володимир Степанович
Національний університет «Львівська політехніка», Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти, професор кафедри теорії, історії та філософії права.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Захарченко Петро Павлович
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри історії права та держави;

кандидат юридичних наук, доцент
Рудий Назар Ярославович
Львівський державний університет внутрішніх справ, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного та міжнародного права.

Захист відбудеться «20» жовтня 2020 р. о 14-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.19 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79008, м. Львів, вул. Князя Романа, 1–3, аудиторія 301 XIX навчального корпусу).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1.

Автореферат розісланий «18» вересня 2020 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. П. Бортник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення України як суверенної, демократичної, правової держави неможливе без докорінної перебудови апарату державного управління з метою осучаснення, наближення до найбільш ефективних європейських та світових зразків. Водночас, мають враховуватися й загальнонаціональні та регіональні особливості держави, історичний шлях вітчизняного державотворення. З огляду на це повчальним є і позитивний, і негативний історичний досвід європейських держав, у складі яких свого часу перебували українські землі, особливо з врахуванням того незаперечного факту, що ці держави суттєво випереджають сучасну Україну в процесах побудови громадянського правового суспільства.

Суспільна думка сходиться на тому, що високі освітні та моральні вимоги до кадрового працівника органів прокуратури мають поєднуватися з належним його матеріальним забезпеченням та соціальними гарантіями; автономність прокуратури в системі органів державного управління супроводжуватися громадським контролем (але не охлократичним втручанням в її діяльність, в т.ч. й у кадрові питання). Своєрідним орієнтиром – звісно, зі суттєвими поправками на сучасні правові реалії, може служити кадрова політика в органах прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої.

Тодішня прокуратура мала риси надзвичайно чіткого, налагодженого механізму. Підбір, прийняття на посаду, переміщення кадрів, звільнення з структур прокуратури, соціальне, трудове та пенсійне забезпечення, фінансова підтримка – всі ці питання були ретельно продумані і закріплені документально в законодавчих актах держав і внутрішніх інструкціях.

Важливість врахування історичного досвіду Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої посилюється ще й тим, що австро-угорська та польська прокуратури були створені (та надалі реорганізувалися) за кращими зразками європейських буржуазних демократій.

У дисертації дотримано формаційного підходу, тому дисертант свідомо відмовилася від порівняння досвіду кадрової роботи в органах прокуратури Австро-Угорщини й Другої Речі Посполитої з кадровою роботою в органах радянської прокуратури, зокрема української радянської.

У дослідженні використано широку джерельну базу, засновану на архівних документах і матеріалах, особисто виявлених дисертантом. Тим самим до наукового обігу введено десятки документальних свідчень організації кадрової роботи в органах прокуратури Східної Галичини періоду 1867–1939 рр.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано у межах Плану науково-дослідної роботи кафедри історії держави та права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» на 2014–

2018 рр. «Історико-правові засади Українського державотворення: інституційні та ідеологічні аспекти; правовий механізм радянзації західних областей Української РСР» (державний реєстраційний номер 0114U005463).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дослідження полягає у тому, щоб здійснити комплексний історико-правовий аналіз загальних засад (формальних вимог) та безпосередньої практики у галузі кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини Австро-Угорської імперії (1867–1918 рр.) та Другої Речі Посполитої (Польської Республіки 1918–1939 рр.).

Відповідно до поставленої мети, увагу було зосереджено на вирішенні таких основних *завдань*, що містять наукову новизну:

- запропонувати авторське визначення поняття державної кадрової політики загалом та особливостей кадрової політики в органах прокуратури, зокрема;

- визначити компетенцію та безпосередню роль органів прокуратури Східної Галичини у механізмі державного апарату Австро-Угорщини (1867–1918 рр.) та Другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.);

- окреслити регіональні особливості чинності загальнодержавних австрійських та польських нормативно-правових актів на теренах Східної Галичини;

- показати наступність та трансформацію кадрової політики в органах прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої, визначити об'єктивні підстави збереження у просторі і часі чи, навпаки, ломки і перебудови існуючих форм;

- визначити формальні принципи та процедури добору, виховання кадрів, формування штатно-посадової структури, створення дієвого трудового колективу, кадрового резерву, оцінки ділових та моральних якостей працівника прокуратури та їх кореляцію на практиці;

- з'ясувати вимоги до кандидатів на зайняття різного рівня посад в австро-угорській та польській прокуратурах, висвітлити особливості кар'єрного росту працівників прокуратури на землях Східної Галичини;

- виявити основні засади нарахування заробітної платні, встановлення соціальних гарантій, надання заохочень і накладення дисциплінарних стягнень тощо, а також розглянути механізми атестації працівників прокуратури;

- встановити національний та соціальний склад органів прокуратури на теренах Східної Галичини у 1867–1939 рр., зокрема відсоток українців та представників інших національних меншин, а також вихідців з привілейованих та непривілейованих соціальних верств;

- виокремити особливості реалізації кадрової політики в спеціалізованих прокуратурах, зокрема, у фінансовій (Австро-Угорщина) та військовій (Друга Річ Посполита).

- враховуючи виявлений історично-правовий досвід, запропонувати шляхи підвищення ефективності правового забезпечення діяльності кадрових

підрозділів органів прокуратури нинішньої України.

Об'єктом дослідження є прокуратура Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої загалом та її регіональні структури в Східній Галичині, зокрема.

Предметом дослідження виступають організаційно-правові форми кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини в умовах перебування її в складі Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої впродовж 1867-1939 рр.

Хронологічні межі дисертації: обумовленні створенням дуалістичної Австро-Угорської монархії (1867 р.) та розширення компетенції місцевих законодавчих та виконавчих структур Королівства Галичини і Лодомерії (1869 р.). Нижня межа пов'язана з фактичним припиненням діяльності державних органів Другої Речі Посполитої внаслідок окупації її території радянськими та німецькими військами у вересні – жовтні 1939 р. Поза межами дослідження залишилась доба ЗУНР та Галицької Соціалістичної Радянської Республіки у зв'язку з короткочасністю існування цих державних утворень та хаотичними і незавершеними спробами формування відповідних правоохоронних органів, а також неможливістю реалізації кадрової політики прокурорських органів.

Територіальні межі дисертаційного дослідження становлять регіони Східної Галичини в межах сучасних Львівської, Івано-Франківської та частини Тернопільської областей, які в досліджуваний період входили до складу і Австро-Угорської імперії, і Другої Речі Посполитої. В науковій літературі поділ на Східну та Західну частини Королівства Галичини і Лодомерії традиційно базується на адміністративному підпорядкуванні повітових судових колегій Крайовим судам у Львові (Східна Галичина) та Кракові (Західна Галичина). Тим самим поняття «Східна Галичина» і «Західна Галичина» майже збігаються з лінією радянсько-польського територіального розмежування, здійсненого у 1944–1945 рр., хоча й корелюються на практиці.

Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети та завдань дослідження, для вирішення яких у роботі використані філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання.

Серед філософських виділимо метод діалектики. За його допомогою було визначено вплив конкретних історичних реалій на процеси формування та діяльності органів прокуратури Східної Галичини в територіальних межах Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої.

Із загальнонаукових методів дисертантка зверталася до методів спостереження, хронологічного, структурного, функціонального, аналізу і синтезу, методу індукції та дедукції, проблемно-теоретичного методу, соціологічного методу, методів статистики, компаративістики тощо.

Так, завдяки методам спостереження, системному методу, методу індукції реконструйовано основи здійснення кадрової політики в органах прокуратури та безпосередню практику їх застосування. Зокрема методи

спостереження та хронологічний застосовано на емпіричному рівні для виявлення документів і матеріалів, що становлять джерельну базу дослідження (*підрозділ 1.1*) системний метод застосовано практично на кожному етапі дослідження (*підрозділи 2.2, 2.3, 3.1, 3.2 та ін.*).

Застосування методу аналізу і синтезу дозволило порівняти та поєднати різні підходи до вивчення об'єкту дослідження – організаційно-правових форм кадрової політики на теренах Східної Галичини XIX – XX ст. (*підрозділи 1.1., 1.3*), а також сформулювати достовірні Висновки. Методи аналізу та синтезу нерозривно пов'язані між собою і їх застосування можливе тільки за умови одночасного врахування отриманих результатів.

Методи соціологічний та статистики застосовувалися для аналізу класового й національного походження кадрів прокуратури (*підрозділи 3.1, 3.2*) тощо.

З-поміж спеціальних та історичних методів використано формально-юридичний, нормативний, тлумачення юридичних норм, історико-правовий, конкретно-історичний, герменевтичний, правового моделювання тощо.

Так, історико-правовий метод у поєднанні з конкретно-історичним застосовувався для дослідження кадрів прокуратури Східної Галичини часів Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої – з позицій історичної обумовленості її компетенції та функцій (*підрозділи 2.2, 2.3*).

Постійно використовувався порівняльно-правовий метод – в розрізі спільного і відмінного в австрійському та польському правовому регулюванні кадрової політики в органах прокуратури (*підрозділи 2.2, 2.3., 3.2, 3.3 та ін.*).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертаційне дослідження є першим в Україні самостійним комплексним дослідженням становлення і розвитку організаційно-правових форм кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини в умовах перебування її в складі Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої впродовж 1867–1939 рр. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних положень і висновків, яким притаманні елементи наукової новизни:

уперше:

- запропоновано авторське визначення поняття державної кадрової політики в органах прокуратури, під яким вбачаємо частину державної політики, де розроблена стратегія розвитку інституту прокуратури на основі різноманітних форм кадрової роботи з урахуванням оптимальних умов праці, мотивації, соціальних гарантій та стимулювання її працівників;

- встановлено відмінність у принципах роботи з кадрами в австрійських та польських органах прокуратури, яка полягає в основному акценті на морально-етичних якостях потенційного та чинного працівника прокуратури доби Австро-Угорщини та аналогічному акценті на національному походженні чиновника польської доби;

- з'ясовано, що нормативно-правовими актами обох держав встановлена

диференціація атестаційних вимог при визначенні відповідності працівника прокуратури займаній посаді, при якій головними є освітній рівень підготовки, морально-етична характеристика працівника, попередній досвід роботи, заохочення державними нагородами, відмінні відмітки за проходження атестацій згідно рішення відповідної комісії, а другорядними – рівень володіння іноземними мовами;

– визначено компетенція прокуратури Східної Галичини у механізмі державного апарату Австро-Угорщини (1867–1918 рр.) та Другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.), яка і в одній, і іншій державі не зазнала відмінностей від загальнодержавної компетенції і перебувала в єдиному правовому полі без врахування національних особливостей регіону;

– встановлено, що при формуванні кадрової політики в органах прокуратури нинішньої України слід запозичити історичний досвід минулщини, в частині оцінки вміння претендента використовувати наукові знання на практиці, вільного володіння кількома мовами, поваги претендента на посаду чи на підвищення у посаді до конституційного ладу держави, її національних традицій, посилені вимоги до моральних якостей претендента тощо;

– досліджено нормативно-правове регулювання та практичне виконання процедури нарахування заробітної плати працівнику прокуратури, а також висвітлено взаємозв'язок між певною категорією зарплатної групи до займаній посади та матеріальним забезпеченням працівника;

– у процесі реалізації основоположних принципів соціального забезпечення державного службовця окреслено соціальні гарантії: пенсійне забезпечення, забезпечення службовим житлом, медичне забезпечення працівника та членів його родини, а також такі напрями кадрової політики як заохочення та дисциплінарні стягнення;

– з'ясовано механізм державної атестації працівника прокуратури, незалежно від займаній посади;

– встановлено національний склад, чисельність прокуратур всіх рівнів Східної Галичини у складі Австро-Угорської імперії та Другої Речі Посполитої, а також показано динаміку полонізації органів прокуратури протягом 1918–1939 рр. (зокрема, поширену практику спольщення прізвищ працівників колишньої австрійської прокуратури у вказаний період);

– виявлено та проаналізовано компетенцію й структурну організацію спеціалізованої військової прокуратури Другої Речі Посполитої, діяльність якої регулювалась актами Президента РП та Міністерства оборони й військової справи;

– вітчизняному законодавцеві запропоновано можливості запозичення позитивного досвіду Австрії та Другої Речі Посполитої для подальшого реформування органів прокуратури України, запобігання проявам корупції та кумівства в середовищі правоохоронних структур;

удосконалено:

– тарифікацію категорій посад та зарплатних груп, що існували у прокуратурі Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої;

набуло подальшого розвитку:

– обґрунтування доцільності тієї історичної реалії, що прокуратура на теренах Східної Галичини у складі Другої Речі Посполитої діяла на двох незалежних рівнях та перебувала під спільною юрисдикцією Міністерства юстиції та Міністерства фінансів. Також паралельно діяли прокурорські структури при Верховному військовому суді, при окружних і районних військових судах, які підпорядковувалися Генеральному військовому прокуророві при Міністерстві військових справ та оборони;

– висновок про те, що як і в інших сферах суспільних відносин, кадрова політика в органах прокуратури в періоди перебування Східної Галичини у складі Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої була пронизана нерівністю та дискримінацією представників національних меншин, у тому числі й українців.

Практичне значення одержаних результатів пов'язане з актуальністю наукової теми:

– у *правотворчій сфері* окремі матеріали можуть бути використані у діяльності Верховної Ради України, її профільних комітетів під час підготовки нормативних актів, що регулюють діяльність правоохоронних органів, а також при складанні відомчих документів з організації кадрової роботи в органах прокуратури;

– у *правозастосовній сфері* доцільно використовувати одержані результати з метою реабілітації учасників українського національно-визвольного руху, репресованих польською владою у 1918–1939 рр.; при наданні правової оцінки інкримінованим їм діям та вирокам польських судів;

– у *науково-дослідній сфері* – при написанні наукової й навчальної літератури з історії держави і права зарубіжних країн, історії держави та права України, загальної історії, політології тощо;

– у *навчальному процесі* основні положення дисертаційного дослідження доцільно використовувати під час викладання комплексу історико-правових дисциплін з підготовки юристів, зокрема майбутніх прокурорів, слідчих, працівників МВС тощо.

Особистий внесок здобувача. Положення, які викладені в дисертаційному дослідженні та виносяться на захист, розроблені автором особисто. Висновки та положення дисертації мають самостійний характер, обґрунтовані автором особисто. Наукові положення, сформульовані співавтором Богацькою В. М. не використовувались.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки роботи були оприлюднені та отримали позитивну оцінку на засіданнях кафедри історії держави і права Інституту права та психології Національного

університету «Львівська політехніка», на міжкафедальному семінарі вказаного ЗВО. Окремі теоретичні висновки дисертації апробовано в доповідях здобувача на Міжнародних і Всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях: П'ята Всеукраїнська науково-теоретична Інтернет-конференція *«Правове регулювання переміщення населення (міграції, депортації, трансфери, проблеми біженців): історія та сучасність»* (Львів, 29 квітня 2016 р.); Міжнародна науково-практична конференція *«Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи»* (Львів, 16–17 вересня 2016 р.); Міжнародна науково-практична конференція *«Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії»* (Львів, 16–17 грудня 2016 р.); Міжнародна науково-практична конференція *«Нормативно-правове регулювання діяльності новітніх релігійних рухів і сект: міжнародний досвід та українські перспективи»* (Львів, 30–31 березня 2017 р.); Шоста Всеукраїнська науково-теоретична Інтернет-конференція *«Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу: історія та сучасність (аспекти права)»* (Львів, 2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція *«Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрямки його вдосконалення»* (Одеса, 13–14 жовтня 2017 р.); VII міжнародна науково-практична Інтернет-конференція *«Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя. ACTUAL PROBLEMS OF LEGAL REGULATION IN UKRAINE AND NEIGHBORING COUNTRIES»* (Львів, 22 грудня 2017 р.); Восьма Всеукраїнська науково-теоретична Інтернет-конференція *«Виконавча влада в Україні та інших державах: історія і сучасність (аспекти права)»* (Львів, 2018 р.); *«The Consumer Rights Litigation Conference»*, organized by «NCLC» (National Costumer Law Center) with the National Association of Costumer Advocates, Denver, United States of America, October 25–28, 2018.

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладені у 13 публікаціях, серед яких п'ять – статті, опубліковані у фахових виданнях з юридичних наук, одна стаття у зарубіжному науковому виданні та сім тез доповідей, виголошених на науково-практичних заходах України та США.

Структура та обсяг дисертації. Структура та обсяг дисертаційної роботи зумовлені метою та завданнями дослідження та складаються з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Повний обсяг дисертації становить 245 сторінок, з них основний текст – 167 сторінок, 30 сторінок – додатки, 31 сторінка – список використаних джерел (326 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність тематики дослідження, стан її наукової розробленості; визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, хронологічні та територіальні межі, теоретико-методологічну базу дослідження. Сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено теоретичне та практичне значення одержаних результатів, пов'язаних з актуальністю наукової теми, розкрито особистий внесок здобувача. Наведено дані щодо апробації результатів дослідження та його структуру.

Розділ 1 «Історіографія, джерельна база та методологія дослідження» складається з двох підрозділів і присвячений питанню дослідження повноти та достовірності історіографічної та джерельної бази напряму кадрової політики та її елементів в органах прокуратури Східної Галичини періоду 1867–1939 рр.

У підрозділі 1.1 *«Історіографія та джерельна база дослідження»* здійснено аналіз та вивчення історико-правової літератури по темі дисертації.

Встановлено, що у зарубіжній та вітчизняній історико-правовій літературі були здійснено дослідження лише загального стану прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої та його місця в апараті управління державами. Натомість, вивчення кадрового напряму роботи в тогочасній прокуратурі ще чекає свого дослідника.

Саме тому, основний акцент після опрацювання чималої кількості використаних доктринальних праць учених австрійської, австро-угорської, польської та української доби, було зроблено на первинних (тобто архівних) джерелах та нормативно-правових актах мовою оригіналу з метою уникнення суб'єктивізму та проведення ґрунтовного, всебічного дослідження елементів та напрямів кадрової політики в органах прокуратури Австро-Угорщини 1867–1918 рр. та Другої Речі Посполитої (Польської Республіки) 1918–1939 рр.

Підрозділ 1.2 *«Методологія наукового аналізу організаційно-правових форм кадрової політики в органах прокуратури»* присвячено підходам до використання наукових методів вивчення організаційно-правових форм кадрової політики в прокурорських структурах

Не підлягає сумніву той факт, що державну політику та її належну реалізацію забезпечують спеціально підготовлені кадри. Значущість ролі персоналу є незмінним чинником успішності діяльності держорганів та прокуратури, зокрема.

Для досягнення науково-достовірних результатів дослідження кадрової політики органів прокуратури надзвичайно важливим є використання збалансованого комплексу методів.

При написанні дисертаційного дослідження застосовано низку філософських, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, разом з допоміжними конкретно-історичним, формально-логічним, герменевтичним,

порівняльно-правовим, системно-функціональним, діалектичним, системним методами. Також було застосовано методи синтезу та аналізу, правового моделювання, метод компаративістики та статистики.

Дисертація базується на перевірених методологічних принципах послідовності, системності, логічності та об'єктивності. При цьому, жоден з методів не був застосований окремо, а лише комплексно, системно, з урахуванням багатоманіття сучасних методів історико-правового дослідження.

Розділ 2 «Організаційно-правові форми кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини періоду 1867–1939 років» складається з трьох підрозділів та присвячений широкому спектру елементів та напрямів кадрової політики як доктринального поняття, а також загальній характеристиці компетенції, системи, структури органів прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої. Окрім того, у розділі розглянуто особливості австрійського, австро-угорського та польського правового регулювання діяльності прокуратури на загальнодержавному рівні разом з урахуванням особливостей на локальному (Східна Галичина) рівні.

Підрозділ 2.1 «Загальнотеоретична характеристика організаційно-правових основ та кадрової політики діяльності прокуратури» присвячений аналізу засадничих основ діяльності прокурорських органів та специфіці формування і практичної реалізації кадрової політики в прокуратурі.

Розглянуто проблематику загальнотеоретичних понять, що визначають головні напрями кадрової політики. Встановлено, що до них належать добір кадрів, формування штатно-посадової структури, підбір та формування трудового колективу та оцінка ділових й особистих якостей працівника тощо. У підрозділі також проведено компаративістський аналіз понять «добір», «відбір» та «підбір», «кадри» і «персонал», вказано їхнє доктринальне визначення.

У підрозділі 2.2 *«Компетенція та практична роль органів прокуратури у механізмі державного управління Східною Галичиною в 1867–1939 рр.»* проаналізовано головні завдання тогочасних прокурорських органів, а також систему, структуру, коло повноважень прокуратур загального та спеціалізованого профілю діяльності на теренах Східної Галичини у період Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої. На чолі імперської прокуратури стояв Міністр юстиції разом з Генеральним прокурором. Діяли державні надпрокурори, прокурори та їх заступники при трибуналах першої та другої інстанцій. Створювались і спеціалізовані прокуратури: військові та фінансові. Коло повноважень тогочасної прокуратури загальної юрисдикції (не спеціалізованих) поширювалось на нотаріат та адвокатуру. Саме прокурорські органи здійснювали нагляд за законністю їх діяльності. Друга частина підрозділу присвячена функціям прокуратури Другої Речі Посполитої, її ролі у цивільному судочинстві, місці прокурора в судовому провадженні.

Також у дослідженні надано коротку характеристику кадрових груп у

прокуратурі, категорій працівників залежно від займаної посади. Вперше проаналізовано інститут військової прокуратури Другої Речі Посполитої та її законодавче забезпечення.

У підрозділі 2.3 «*Особливості австрійського та польського правового регулювання діяльності прокуратури в Східній Галичині*» досліджено нормативно-правову базу регулювання інституту прокуратури і за часів Австро-Угорщини, і в період правління Другої Речі Посполитої. Також прослідковано процес еволюції законодавства австрійського, австро-угорського та польського періодів. Значну увагу приділено актам локального характеру, що дало змогу окреслити специфіку діяльності прокурорських органів на теренах Східної Галичини.

Розділ 3 «Кадровий склад органів прокуратури Східної Галичини у 1867–1939 роках» складається з трьох підрозділів і присвячений комплексному дослідженню основних напрямів кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини 1867–1939 рр. Окрім того, проаналізовано національний склад органів прокуратури Східної Галичини.

У підрозділі 3.1 «*Кваліфікаційні вимоги до претендентів на зайняття посад у прокуратурі – загальні засади, регіональні особливості*» проаналізовано моральні, політичні та професійні вимоги до тогочасного працівника прокуратури. Досліджено конкретну процедуру приймання на посаду кандидата: від надання претендентом переліку необхідних документів до моменту складення присяги. Розглянуто практику діяльності Галицької фінансової прокуратури та проаналізовано ряд вимог, що висувались до кандидатів на цю відповідальну роботу. Вивчені процедури горизонтального переміщення по службі, переведення на нижчі посади, умови підвищення фахового рангу працівника та, зрештою, звільнення з органів на пенсію чи за негативними мотивами. Досліджено процедуру регулярної атестації кадрового складу прокуратури австро-угорської доби.

Аналогічні основні елементи кадрової політики збереглися в прокуратурі Другої Речі Посполитої, проте з деякими відмінностями. До прикладу, відрізнялись вимоги до кандидата на посаду в органи, при чому, законодавець час від часу їх змінював. Пояснюється це тим, що польська прокуратура від 1919 р. перебувала в стані реформування.

Особливу увагу приділено веденню діловодства та особових справ кадрів прокуратури. Детальний аналіз кожної особової та кваліфікаційної справи дав змогу провести максимально ґрунтовне дослідження, проаналізувати національне походження працівника, його професійну та освітню підготовку, вимоги до етичних і моральних якостей, матеріальний та сімейний стан, попередній професійний досвід тощо.

Підрозділ 3.2 «*Національний та соціальний склад прокуратури Східної Галичини*» присвячений дослідженню кадрового складу органів прокуратури на теренах Східної Галичини в період 1867–1939 рр. та виявленню місця українців й

представників інших національних меншин в прокурорській системі.

Попри, деякою мірою, ворожу державну політику відносно всього українства, особливо в часи Другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.), та умисне професійне стримування кадрів українського походження з боку керівництва держави і прокуратури зокрема, український сегмент органів прокуратури був достатньо професійним і кваліфікованим.

Особлива увага приділена кадровому складу Галицької фінансової прокуратури, як спеціалізованої, з метою виявлення особливостей та відмінностей в кадрових підходах у порівнянні з прокуратурами загального напрямку роботи.

У період Другої Речі Посполитої чимало працівників-представників національних меншин було переведено до кадрового резерву, а потім звільнено з органів. Існував девіз: «Прокуратура Другої Речі Посполитої – для поляків», який, на жаль, «успішно» реалізовувався на практиці. Аналіз кадрового складу польських прокурорських органів різних рівнів дав змогу прийти до висновку, що всі керівні посади займали поляки. Українці, євреї чи німці (австрійці), якщо і перебували на аналогічній посаді, то у вигляді виключення з правила.

У підрозділі також охарактеризовано загальні категорії посад в прокуратурі: від керівництва до допоміжного персоналу разом з співвідношенням посади до класного рангу та зарплатної групи працівника.

Підрозділ 3.3 «Практика стягнень та заохочень для працівників прокуратури. Компенсація витрат, матеріальна допомога, соціальне забезпечення та ін. в дискурсі кадрової політики» присвячено медичному, пенсійному, трудовому забезпеченню кадрів, а також інститутам заохочення та дисциплінарної відповідальності.

У підрозділі також висвітлено порядок та умови отримання подарунків працівниками та членами їх сімей. Досліджено процедуру притягнення працівника до відповідальності в разі порушення службових або (та) професійних норм, а також окреслено роль та види дисциплінарних комісій в цьому процесі.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні на основі одержаних наукових та практичних результатів розв'язано задеклароване наукове завдання щодо правового аналізу формальних вимог та безпосередньої практики в галузі кадрової політики в органах прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої (1867–1939 рр.) на теренах Східної Галичини.

Головні наукові та практичні результати роботи є такими:

1. Питання функціонування та напрями діяльності прокуратури Австро-Угорщини та Польської Республіки були предметом дослідження чималої кількості учених-правників тогочасного періоду та новітньої історичної доби. Серед них до дослідників австро-угорської доби відносимо П. Стебельського, О. Бальцера, Е. Цольнера та ін. Особливий інтерес викликаються праці австрійських прокурорів-практиків, в яких піднімалися актуальні питання

колізій в юридичному забезпеченні функціонування правоохоронних структур. Дослідники польської доби цікавились, здебільшого, системою, структурою прокуратури, взаємодією прокурорських органів з органами державної влади, судової та правоохоронної систем. До них належать Ю. Макаревич, Я. Ямонтт, С. Глазер та ін. Прокуратуру Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої досліджували також і сучасні вітчизняні та закордонні вчені. Натомість, узагальненої праці з питань кадрової політики в органах прокуратури австро-угорської та польської міжвоєнної доби наразі закордонними та вітчизняними науковцями не створено.

2. Джерельна база дослідження охоплює різні групи джерел. Основу становлять первинні архівні документи. Такий підхід зумовлений прагненням провести максимально неупереджене та об'єктивне дослідження кадрового напрямку в діяльності австро-угорської та польської прокуратур. Наукові праці теоретиків і практиків тієї доби (1867–1939 рр.) дали змогу використати при написанні праці компаративістський підхід. Доробок сучасних авторів здебільшого був використаний для висвітлення доктринальних положень кадрової політики тощо. Іншими групами використаних джерел стали: офіційні публікації урядових документів, тогочасна преса, мемуарна література, статистичні дані, праці вітчизняних та закордонних істориків неюридичного спрямування, а також загально довідкові матеріали, узяті з електронних Інтернет-ресурсів (Вікіпедії).

3. Кадрова політика органів прокуратури, безвідносно до часово-просторової складової, базується на державній кадровій політиці. У свою чергу, державна кадрова політика – це політика держави у сфері державної служби, головною метою якої є вдосконалення кадрового потенціалу, створення дієздатного державного апарату тощо. Не підлягає сумніву і прямий, і опосередкований зв'язок між цілями та завданнями державної політики та загальним станом правоохоронних структур, невіддільним елементом яких є прокуратура. У свою чергу, ефективна діяльність прокурорських органів неможлива без постійної уваги держави до питань кадрової роботи, запобігання корупційним та ін. негативним явищам у середовищі прокурорських працівників.

4. Вхідження Галичини до складу Австрії у 1772 р. та її перебування у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій до 1918 р. призвело до запровадження і подальшої діяльності на території регіону органів державної влади та крайового самоврядування за загальним зразком австрійської системи управління, близької до тогочасного європейського вектору. Прокуратура Австро-Угорщини за своєю системною організацією дублювала структуру державних судів. Внутрішня організація прокуратури в загальних рисах була сформована за французькою моделлю та відповідним законодавством. Вперше система загальних прокуратур набула цілісності в 1855 р. Протягом наступних років кількість державних прокуратур чисельно збільшувалась і була взаємопов'язаною з кількістю судів та чисельністю населення того чи іншого

коронного краю. Мав місце і динамічний розвиток спеціалізованої фінансової прокуратури з 1851 року. Спеціалізована військова прокуратура у своїй системі та повноваженнях тісно перепліталась з військовими трибуналами. Що стосується прокурорських органів Другої Речі Посполитої, то протягом перехідного періоду різні частини держави користувались законодавством і організаційними формами, запозиченими від держав-попередників. У структурі загальних прокуратур введено нові посади прокурорів, віце-прокурорів та підпрокурорів (помічників). Фінансова прокуратура австрійської доби була реформована у філії Генеральної прокуратури на місцях з 1919 року (на теренах Східної Галичини – у м. Львові та м. Кракові). Зі спеціалізованих прокуратур продовжила своє існування лише військова прокуратура.

5. Вивчення законодавчої бази діяльності та системи органів прокуратури Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої з урахуванням особливостей дії нормативно-правових актів на теренах Східної Галичини приводить до висновку, що на території регіону, окрім загальнодержавних законів, діяли й акти локального характеру. Видавались керівництвом судів та прокуратур місцевого рівня та були націлені на усунення законодавчих колізій на практиці. Вплив на кадрову роботу мали і розпорядчі документи, видані профільними міністерствами – фінансів, юстиції, військових справ. Їм було притаманне ширше коло унормованих положень. Проте, можна вважати, що носили вони також регіональний характер. Окремі законодавчі акти РП, які б характеризували специфіку діяльності прокуратур на теренах Східної Галичини, не видавались. Натомість, де-факто здійснювалась прискорена полонізація кадрів прокуратури.

6. Кадрова політика в органах прокуратури Східної Галичини доби Австро-Угорщини та Польської Республіки була неодмінною складовою загальнодержавної кадрової політики в правоохоронних органах. Однак, існували і певні особливості. Постійно високими були вимоги до претендентів на посаду в прокуратуру. У прокуратурах Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої також існувало поняття підготовчої служби для практикантів. Цей інститут був запорукою успішної діяльності в майбутньому для кандидатів на посаду. Також спільним було заведення особової справи на кожного працівника. Однак, ті чи інші вимоги до працівника прокуратури з часом трансформувались. Це знаходило своє відображення в особових справах держслужбовців. Окрім особових справ велись і кваліфікаційні табелі. Питанням оцінювання працівника відала кваліфікаційна комісія. Соціальне забезпечення та дотримання трудових прав кадрів прокуратури були на високому рівні.

Наступність польського законодавства про прокуратуру, широке запозичення досвіду попередньої історичної доби має зрозуміле пояснення. По-перше, австрійська модель сама, в свою чергу, орієнтувалася на французьку, визнану найпередовішою в Європі та світі на поч. ХХ ст. По-друге, нова влада країни розуміла, що австрійська модель пройшла перевірку

часом саме в умовах полонізованої Галичини.

7. Аналіз доктринальних досліджень засвідчує, що принципи та процедура добору, підготовки, виховання кадрів, формування трудового колективу, а також оцінка ділових та етичних якостей працівника прокуратури є предметом зацікавлення багатьох сучасних вітчизняних і закордонних учених-правників. Інтерес науковців викликають, передусім, такі напрями, як добір кадрів, формування штатно-посадової структури, підбір і формування трудового колективу, кадрового резерву, а також оцінка ділових та особистих якостей працівників з метою подальшого кар'єрного росту. Кадрове забезпечення діяльності органів є специфічним видом діяльності. Змістом такого виду діяльності є відбір та розстановка кадрів, правове регулювання проходження служби, навчання та виховання. При дослідженні було підтверджено той факт, що професія прокурора мала великий попит, була надзвичайно престижною та відповідальною, водночас. При цьому, аналіз архівних первинних документів показав, що претендентів на прокурорські вакантні посади у деяких випадках було понад десять осіб на одне місце.

8. Кандидати на посаду в органах прокуратури періоду 1867–1939 рр. підлягали жорсткому відбору. Вимоги до претендентів на прокурорські посади для австро-угорської та польської доби були приблизно ідентичні: наявність громадянства, володіння цивільною правоздатністю, відсутність судимості, бездоганні моральні та етичні якості, певний віковий ценз, вільне володіння державною мовою, наявність юридичної освіти та складених екзаменів, успішне проходження стажування і складання суддівського іспиту. При цьому, деякими пільгами користувались доценти та професори правничих наук, адвокати та постійні працівники Генеральної прокуратури, а також офіцери судового корпусу, котрі претендували на посади військового прокурора або підпрокурора.

9. Законодавець і Австро-Угорщини, і Другої Речі Посполитої чітко регламентував питання матеріального забезпечення працівників прокуратури, оплати праці, а також соціальне та медичне забезпечення не тільки чинних працівників, але й пенсіонерів та ветеранів праці з-поміж колишніх прокурорських кадрів. Це, в свою чергу, сприяло суспільному авторитету професії прокурора та, опосередковано, – дотриманню працівниками прокуратури норм службової поведінки та суспільної моралі. Основним видом заохочення слугував кар'єрний ріст працівника, супроводжуваний підвищенням службового рангу та збільшенням рівня матеріального забезпечення. Порядок підвищення класного рангу чітко регламентувався законодавством. Протекціонізм у цій моделі кадрової роботи зводився до мінімуму. Що стосується дисциплінарної відповідальності, то її види варіювались від попередження (зауваження) до звільнення без права на поновлення на посаді. Рішення приймали дисциплінарні комісії різних рівнів. Говорячи про процедуру звільнення, зауважимо, що права й свободи працівника були достатньо захищені законом. Порушника службової дисципліни могли звільнити тільки у конкретно визначених випадках. Водночас у перше десятиліття

існування Другої Речі Посполитої, зокрема на теренах Східної Галичини, працівника прокуратури, навіть якщо він був сумлінним професіоналом і жодного разу не виявив себе з негативного боку, могли перевести в кадровий резерв лише за «непольське» (німецьке чи українське) походження.

10. Національна державна політика була важливим чинником формування кадрового складу прокуратури. На теренах Східної Галичини керівні посади в органах державного управління, включаючи й прокуратуру, здебільшого займали австрійці або поляки. Хоча, в архівних документах згадуються й керівники з українськими прізвищами. Ситуація періоду Другої Речі Посполитої була зовсім іншою. Практично виключно поляки були керівниками та заступниками керівників місцевих прокуратур, кількість євреїв і особливо українців на керівних посадах різко зменшилася. Щодо питання соціального походження співробітників прокуратури австро-угорської доби та польського періоду, то в обох випадках володімо мінімумом інформації, оскільки графа «соціальне походження» у біографічних довідках відсутня.

11. Кадрова політика спеціалізованих прокуратур Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої загалом не відрізнялась від загальних прокуратур. Однак, її особливості полягали в більш жорсткому доборі та призначенні на посади. Стаж попередньої професійної діяльності у кандидата на посаду тут мав бути довшим, ніж для рядового прокурора загальної прокуратури. Те саме стосувалось й віку претендента. Перевірка кваліфікації працівника відбувалась частіше, ніж в звичайній прокуратурі. Віталась наявність наукового ступеня у фінансового прокурора. Архівні джерела свідчать про те, що в Східній Галичині були фінансові прокуратури, де всі працівники мали наукову ступінь доктора права. Кандидати на посади у військовій прокуратурі проходили додаткову перевірку на стан психічного здоров'я. Це було зумовлено тим, що військові прокурори в обов'язковому порядку повинні були бути присутніми при стратах засуджених.

12. При проведенні кадрової роботи та формуванні кадрової політики в органах прокуратури сучасної України доцільно звертати увагу на історичний досвід австро-угорської та польської прокуратур. Оцінка вміння претендента використовувати наукові знання на практиці, бажаність вільного володіння кількома мовами, категорична вимога поваги претендента на посаду (чи на підвищення у посаді) до конституційного ладу держави, її історичних традицій, посилені вимоги до моральних якостей – усе це має враховуватися. Також, як свідчать первинні архівні документи, керівні посади в прокурорських структурах Східної Галичини періоду 1867–1939 рр., займали працівники з науковими ступенями доктора права. Аналогічна практика в сучасній прокуратурі дозволила б підвищити не тільки практичний рівень підготовки керівника, але і освітній та науковий рівні. Окрім того, доречно врахувати досвід кадрової політики того часу в питаннях матеріального забезпечення працівників. У порівнянні з розмірами заробітної плати інших держслужбовців, співробітники прокуратури отримували вищу зарплатню, премії, забезпечувались, за потреби, і службовим житлом.

Медичне обслуговування для працівника прокуратури та членів його сім'ї мало безоплатний характер, за певними винятками. За доведені корупційні правопорушення працівника звільняли з посади без права поновлення та притягували до кримінальної відповідальності, незалежно від займаної посади та статусу. Всі ці чинники можуть бути враховані при проведенні реформування в сучасній прокуратурі та при процедурі очищення органів влади.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кухарчук Х. І., Богацька В. М. Напрями та елементи кадрової політики органів прокуратури як теоретико-практична основа запоруки успішної охорони закону. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія Юриспруденція. 2016. Вип. 23. С. 51–53.

2. Кухарчук Х. І. Аксиоматичні основи поняття дисциплінарної відповідальності прокурорів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 6, Том 1. С. 16–19.

3. Кухарчук Х. І. Управління кадрами прокуратури України: роль керівника. *Електронне фахове наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. 2017. Вип. 6. С. 34–37.

4. Кухарчук Х. І. Сутність професійної підготовки та профілактично-виховної роботи з кадрами в органах прокуратури України. *Науковий фаховий журнал «Приватне та публічне право»*. 2017. Вип. 3. С. 159–162.

5. Кухарчук Х. І., Богацька В. М. Історично-правовий аналіз законодавчої бази діяльності прокурорських органів Австро-Угорської імперії на теренах коронного краю Галичина 1867–1918 років з акцентом на напрями кадрової політики. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Юридичні науки. Зб. наук. праць. 2018. Вип. № 6. С. 34–45.

6. Кухарчук Х. І. До питання оплати праці в органах прокуратури Другої Речі Посполитої. *«Jurnalul Juridic National: Teorie si Practica»* S. R. L. Publicatie stiintifico-practica de drept. 2017. Вип. 5 (27). С. 25–31. *Республіка Молдова*.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Кухарчук Х. І. Поняття кадрової політики та кадрового забезпечення в органах прокуратури України. *Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 16–17 вересня 2016 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. С. 5–8.

8. Кухарчук Х. І. Депортації як елемент політики геноциду. *Правове регулювання переміщення населення (міграції, депортації, трансфери, проблеми біженців): історія та сучасність*: матеріали 5-ї Всеукраїнської науково-теоретичної Інтернет-конференції (Львів, 29 квітня 2016 р.). Львів:

ННІНПП НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 16–20.

9. Кухарчук Х. І. Асоціація суддів та прокурорів Другої Речі Посполитої в Східній Галичині як прототип органу самоврядування судівництва та прокуратури. *Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 16–17 грудня 2016 року) Львів, Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. С. 24–27.

10. Кухарчук Х. І. Релігійне обличчя органів прокуратури та судочинства на теренах Східної Галичини у складі Австро-Угорщини (1867–1918рр.). *Нормативно-правове регулювання діяльності новітніх релігійних рухів і сект: міжнародний досвід та українські перспективи*: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 30–31 березня 2017 року). Львів: Навчально-науковий інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка», 2017. С. 124–126.

11. Кухарчук Х. І. Спільне та відмінне поняття «кадри» та «персонал» органів прокуратури України. *Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу: історія та сучасність (аспекти права). На вшанування пам'яті проф. Юрія Панейка*: матеріали Шостої Всеукраїнської науково-теоретичної Інтернет-конференції. Львів: ІНПП НУ «Львівська політехніка», 2017. Вип. 6. С. 114–117.

12. Кухарчук Х. І. Специфіка кадрової політики органів прокуратури Австро-Угорщини на теренах Східної Галичини (1867–1918 рр.). *Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрямки його вдосконалення*: Міжнародна науково-практична конференція (Одеса, 13–14 жовтня 2017). Одеса: Причорноморська фундація права, 2017. С. 17–21.

13. Кухарчук Х. І. Окремі аспекти кадрового напрямку діяльності прокуратури Другої Речі Посполитої у Східній Галичині 1918–1939 років. *Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя. ACTUAL PROBLEMS OF LEGAL REGULATION IN UKRAINE AND NEIGHBORING COUNTRIES*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Львів, 22 грудня 2017 року). Львів: Львівський торгівельно-економічний університет, 2017. С. 281–284.

АНОТАЦІЯ

Кухарчук Х. І. Організаційно-правові форми кадрової політики в органах прокуратури Східної Галичини 1867–1939 рр.: історико-правове дослідження. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2020.

Дисертацію присвячено дослідженню організаційно-правових форм кадрової політики в прокурорських органах на теренах Східної Галичини у період 1867–1939 рр, тобто за часів Австро-Угорської імперії та Другої Речі Посполитої.

Проаналізовано та систематизовано загальні доктринальні поняття «кадрова політика», «робота з кадрами», «добір», «відбір», «підготовка кадрів», «виховання кадрів», а також загальноуправлінські процеси, роль керівництва місцевого та вищого рівнів у реалізації кадрової політики тощо.

Досліджено нормативно-правову базу діяльності прокурорських систем Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої з урахуванням особливостей актів локального характеру на території Східної Галичини. Встановлено систему та структуру прокурорських органів загального та спеціалізованого профілю.

Охарактеризовано елементи кадрової політики в структурах прокуратури за часів Австро-Угорщини, разом з виявленням специфічних рис в прокуратурах коронного краю Галичина. Описано процес проведення законодавчих реформ в органах прокуратури Другої Речі Посполитої та надано ґрунтовний перелік нових нормативно-правових актів в цій галузі – з урахуванням досвіду держав-попередниць.

Проаналізовано кадровий та соціальний аспект складу австро-угорської та польської прокуратури, місця і ролі українців у функціонуванні органу. Досліджено інститути притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників; матеріального стимулювання (заробітна плата, інфляційні надбавки, премії), соціального, медичного забезпечення працюючих, а також процедуру приймання на посаду, переміщення (вертикальне й горизонтальне) та звільнення з прокуратури. Приділено увагу усім категоріям працівників, включаючи й допоміжний персонал, визначено зарплатні групи, класні ранги (чини) чиновників залежно від займаної посади та ін. факторів.

Показано доцільність та можливості застосування історичного досвіду при здійсненні сучасної кадрової політики в органах прокуратури України.

Ключові слова: кадри правоохоронної системи, кадрова політика в органах прокуратури, елементи кадрової політики прокуратури, прокуратура Австро-Угорщини, прокуратура Другої Речі Посполитої, Східна Галичина, спеціалізовані прокуратури.

АННОТАЦІЯ

Кухарчук Х. И. Организационно-правовые формы кадровой политики в органах прокуратуры Восточной Галичины 1867–1939 гг.: историко-правовое исследование. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.01 – теория и история государства и права; история

политических и правовых учений. – Национальный университет «Львовская политехника» Министерства образования и науки Украины, Львов, 2020.

Диссертация посвящена исследованию организационно-правовых форм кадровой политики в прокурорских органах на территории Восточной Галичины в период 1867–1939 гг., то есть во времена Австро-Венгерской империи и Второй Речи Посполитой.

Проанализированы и систематизированы общие доктринальные понятия «кадровая политика», «работа с кадрами», «отбор», «подготовка кадров», «воспитание кадров», а также общеуправленческие процессы, роль руководства местного и высшего уровней в реализации кадровой политики и т.п.

Исследована нормативно-правовая база деятельности прокурорских систем Австро-Венгрии и Второй Речи Посполитой с учетом особенностей актов локального характера на территории Восточной Галичины. Установлена система и структура прокурорских органов общего и специализированного профиля.

Произведен анализ элементов кадровой политики в структурах прокуратуры во времена Австро-Венгрии, вместе с обнаружением специфических черт в прокуратурах коронного края Галичина. Описан процесс проведения законодательных реформ в органах прокуратуры Второй Речи Посполитой и предоставлено основательный перечень новых нормативно-правовых актов в этой области – с учетом опыта государств-предшественников.

Проанализированы кадровый и социальный аспекты состава австро-венгерской и польской прокуратуры, места и роли украинцев в функционировании прокурорских органов. Исследованы институты привлечения к дисциплинарной ответственности работников; факторы материального стимулирования (заработная плата, инфляционные надбавки, премии), социального, медицинского обеспечения работников, а также процедура принятия на должность, перемещение (вертикальное и горизонтальное) и освобождение с прокуратуры. Уделено внимание всем категориям работников, включая вспомогательный персонал, определены зарплатные группы, классные ранги (чины) чиновников в зависимости от занимаемой должности и других факторов.

Указаны целесообразность и возможность применения исторического опыта при проведении современной кадровой политики в органах прокуратуры Украины.

Ключевые слова: кадры правоохранительной системы, кадровая политика в органах прокуратуры, элементы кадровой политики прокуратуры, прокуратура Австро-Венгрии, прокуратура Второй Речи Посполитой, Восточная Галичина, специализированные прокуратуры.

SUMMARY

Kukharchuk Khrystyna. Organizational and Legal Forms of Personnel Policy in the Prosecution Authorities of Easter Galicia 1867–1939: Historical and Legal Research. – *Printed as a manuscript.*

The thesis for a Candidate of Law Degree on the Specialty 12.00.01 – Theory and History of State and Law; History of Political and Legal Sciences». – Lviv Polytechnic National University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2020.

The dissertation is devoted to the study of organizational and legal forms of personnel policy in the prosecution authorities on the territory of Eastern Galicia in 1867–1939, so, during the Austro-Hungarian Empire and Second Polish Republic.

It has been established that in the foreign and national historical and legal literature only the general state of the Prosecutor's Office of Austria-Hungary and the Second Polish Republic and its place in the state administration apparatus were investigated. At the same time, the study of personnel direction of work in the then prosecutor's office is still awaiting its researcher. That is why, after a considerable amount of the doctrinal works of the Austrian, Austro-Hungarian, Polish and Ukrainian scientists, the main emphasis was put on the original (ie archival) sources and normative acts in the language of the original in order to avoid subjectivism and conduct comprehensive study of the elements and directions of personnel policy in the bodies of the Prosecutor's Office of Austria-Hungary in 1867–1918 and the Second Polish Republic of 1918–1939. The use of a balanced set of methods is extremely important to achieve the results of a study of the staffing policy of prosecuting authorities.

During the writing of the dissertation a number of general and special methods of cognition were applied together with auxiliary specific historical, formal-logical, hermeneutic, comparative-legal, system-functional, dialectical, systemic methods. Synthesis and analysis methods, legal modeling, comparative studies and statistics were also applied.

The Imperial Prosecutor's Office was headed by the Minister of Justice together with the Attorney General. State prosecutors, prosecutors and their deputies acted at the first and second instance tribunals. Special prosecutors' offices were also created: military and financial. The powers of the public prosecutor's office of the general jurisdiction (not specialized) extended to the notary and the bar. It was the prosecuting authorities that oversaw the legality of their activities. Each employee of the prosecutor's office was brought a personal case when hiring.

The dissertation deals with the problems of general theoretical concepts, which contain provisions on the main directions of personnel policy. It is established that they include selection of personnel, formation of staff position, selection and formation of labor collective and assessment of business and personal qualities of the employee, etc. In addition, during the course of service, the qualification plates indicated the personal and professional positive and negative qualities, successes and miscalculations of the official. The law clearly regulated the everyday life issues of an employee, the areas of social security, pensions, institutes of disciplinary

responsibility and promotion.

In the scientific work the process of calculation and payment of salaries, accrual of length of service, vacations, etc., is thoroughly investigated, as well as the powers of the military and financial prosecutor's offices and their place in the general system of prosecutorial bodies. The procedures of transfer to other positions, conditions of promotion and, finally, dismissal from the authorities were also studied. It was noted that not less important element of the personnel policy was the qualification and certification of the personnel of the Austro-Hungarian Prosecutor's Office.

The specific procedure for applying for a candidate's position has been investigated: from the list of required documents to the moment of taking the oath. The practice of activity of the Galician Financial Prosecutor's Office has been considered and a number of requirements have been analyzed, which were put forward to candidates for such responsible work.

There were similar basic elements of personnel policy in the Prosecutor's Office of the Second Polish Republic, but with some differences. For example, the requirements for a candidate for a position in the authorities differed, and the legislator changed them from time to time. This is explained by the fact that the Polish prosecutor's office since 1919 was in a process of reforms. Polish law also introduced prosecutors' conferences aimed at solving practical problems in the activity, discussing and bringing to the attention of all employees the innovations in the legal framework, etc. Judges, lawyers, notaries, and professors of higher education institutions were often invited to participate in conferences.

Despite, to some extent, hostile state policy towards all Ukrainian, especially in the time of the Second Polish Republic (1918–1939), and deliberate use of the role of workers of Ukrainian descent by the leadership of the state and the prosecutor's office, in particular, the author was able to study categories, which was occupied by Ukrainians – through the analysis of employees' names, their religion, place of residence, education, language skills and more. During the Second Speech of the Commonwealth, many workers-representatives of national minorities were transferred to the personnel reserve and then dismissed from the bodies. There was a motto: «Prosecutor's Office of the Second Commonwealth – for Poles», which, unfortunately, was «successfully» implemented in practice. The analysis of the staffing of the Polish prosecutors' bodies at different levels made it possible to conclude that all senior positions were held by Poles. Ukrainians, Jews or Germans (Austrians), if in a similar position, in the form of an exception to the rule.

Key words: personnel of the law enforcement system, personnel policy in the bodies of the prosecutor's office, elements of the personnel policy of the prosecutor's office, the prosecutor's office of Austria-Hungary, the prosecutor's office of the Second Polish Republic, Eastern Galicia, specialized prosecutor's offices.

Підписано до друку 14.09.2020 р.
Формат 60×84/16.
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 1,9.
Зам. № 3. Наклад 100 пр.

Надруковано в «Видавництво Людмила».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 5303 від 02.03.2017.
«Видавництво Людмила»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: + 38 050 469 7485, 068 340 8332
E-mail: lesya3000@ukr.net